

De Wenteltrap

Samen leren, stap voor stap

Anti-pestprotocol/respectprotocol SBO De Wenteltrap

Voorwoord	2
Begripsbepalingen	3
Preventie	3
Het voorkomen van pesten	4
Uitdragen van een positieve sociale en morele norm	4
Een grondwet: basisregels in de school	4
Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)	5
Preventie digitaal pesten	5
Communicatie	5
Wat u mag verwachten van de leerkrachten op onze school?	5
Wat wordt van u als ouder verwacht?	5
Wat wordt er van de kinderen verwacht?	6
Redenen om pesten aan te pakken	6
Signalen van een gepest kind	6
De werkwijze die wij hanteren wanneer er pestsignalen zijn	7
Extra informatie	8
Verslaggeving	9
Monitoren en pesten.	9
Afwijken van het respectprotocol	9
Bijlage 1: Pesttest (Posicom)	10

Voorwoord

Sinds 1 januari 2006 is het wettelijk verplicht om als school een zorgplan te hebben. Een onderdeel van dit plan is een Respectprotocol. Het Respectprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt in het geval van respectloos gedrag op school. Wij vinden het als school heel belangrijk dat leerlingen elkaar respecteren en dat pesten wordt voorkomen. Op deze manier dragen de leerlingen deze waarde in de toekomst met zich mee.

Dit respectprotocol heeft als doel: "Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen".

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Dat vraagt wel dat wij kinderen leren zich assertief op te stellen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Leerkrachten en ouders uit de medezeggenschapsraad (MR) onderschrijven gezamenlijk dit Respectprotocol.

Bij ons op school is er een anti-pestcoördinator, Monique de Bruin. Met betrekking tot het voorkomen en aanpakken van pesten zijn Monique de Bruin (anti-pestcoördinator), samen met de groepsleerkracht(en) de aanspreekpersonen voor leerlingen en ouders.

De veiligheidsmonitor.

Ieder jaar wordt er via de LIB vragenlijst onderzoek gedaan naar de sociale veiligheid van de leerlingen.

Begripsbepalingen

Plagen

Je kunt van plagen spreken als beide partijen even sterk zijn en er niet echt gesproken kan worden van een gepeste en een pester. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen. Het kan een steekspel met woorden zijn of elkaar voor de gek houden. De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen. Tussen kinderen, zeker in de bovenbouw en in het voortgezet onderwijs, zie je hetzelfde patroon ontstaan. Humor (echte!) staat hierbij centraal.

Ruzie of conflict

Ruzie maken wordt door kinderen en ouders nog wel eens benoemd als pesten. Hoewel een ruzie geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie soms wel tot pesten leiden. Een ruzie is een conflict tussen mensen over een behoefte of over wat rechtvaardig is.

Pesten

Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten/schoolgenoten, die niet in staat is/zijn zichzelf te verdedigen, met als gevolg dat die persoon buiten (een deel van) de groep komt te staan.

Plagen wordt pesten

Plagen wordt pesten als de geplaagde aangeeft een bepaalde actie en/of woorden onprettig te vinden en de plager toch doorgaat.

Preventie

De aanpak van onze school is in eerste instantie gericht op het voorkomen van respectloos gedrag op school. Er zijn omgangsregels opgesteld die zijn vastgelegd in de schoolgids en het zorgplan.

Met behulp van de methode De Vreedzame School doet onze school aan preventie. Binnen de Vreedzame School leren de kinderen respect te hebben voor elkaar en elkaar complimenten te geven. Het vertrouwen tussen de leerlingen onderling en de leerkrachten willen wij bevorderen door het houden van kringgesprekken, samenwerken en het bevorderen van de zelfstandigheid.

De kernpunten in deze aanpak zijn:

1. De grondwet van De Vreedzame School.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet alleen, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. Hulp in de vorm van een maatje (bemiddeling).

Het voorkomen van pesten

Zoals we hiervoor al aangaven leggen we met het programma van De Vreedzame School fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn voor de vraag: 'Wat wordt hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren, willen we expliciet een positieve, sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- De omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School zichtbaar op te hangen in de school;
- Directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- Aanwezigheid van de directeur en/of leerkracht bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort;
- De leerlingen door de leerkracht bij de klasdeur welkom te heten;
- Dagelijkse check-in en check-out.

Een grondwet: basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een grondwet: een set basisregels die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag. Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat leerlingen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

1. We horen bij elkaar.
2. We lossen conflicten zelf op.
3. We hebben oor voor elkaar.
4. We hebben hart voor elkaar.
5. We dragen allemaal een steentje bij.
6. We zijn allemaal anders.

Onze grondwet luidt:

- Wij zorgen ervoor dat iedereen erbij hoort.
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn.
- Wij lossen conflicten samen op.
- Wij helpen elkaar.
- Wij dragen allemaal een steentje bij.

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, kan pesten altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in het voorgaande is beschreven (en of het programma van De Vreedzame School (nog) wel goed wordt uitgevoerd). Maar soms is er meer nodig.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name populaire leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA).

Preventie digitaal pesten

- Het is niet toegestaan onder schooltijd en in de pauzes gebruik te maken van de mobiele telefoon, behalve na toestemming van de leerkracht.
- Het maken van foto's met een mobiele telefoon is verboden.
- Bij de aanvang van de lessen bergen de leerlingen hun mobiele telefoon op in de afgesloten kast in de klas.
- Er zijn lessen Mediawijsheid die bekeken en besproken worden in de groepen 1 tot en met 8.

Via ouderavonden en/of artikelen in de school nieuwsbrief zullen ouders informeren over de omgang van kinderen met het internet.

Communicatie

Een goede samenwerking en communicatie tussen school en gezin is erg belangrijk. Hieronder staat beschreven wat u van ons als school kan verwachten en wat wij van u en uw kinderen verwachten.

Wat u mag verwachten van de leerkrachten op onze school?

U mag verwachten dat de leerkrachten respectvol met elkaar omgaan en dat zij respectvol omgaan met uw kind en u als ouder. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen."

Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect. Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

Wat wordt van u als ouder verwacht?

Voor het oplossen van conflicten en pesten hebben ouders, kinderen en school elkaar nodig. Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende regels houden:

- U spreekt in het bijzijn van uw kind niet negatief over andermans opvoeding en andermans kind. Dat doet de school ook niet over u en uw kind.
- U spreekt met respect over de leerkracht, dit doet de leerkracht ook over u.
- Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u dit met een van de volgende personen. De leerkracht, anti-pestcoördinator, vertrouwenspersoon, intern begeleider of directeur. Uitgangspunt daarbij is, dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.

Wat wordt er van de kinderen verwacht?

Wij verwachten van de kinderen dat zij eerst het conflict zelf proberen op te lossen. Als kinderen vervelend doen, blijf dan rustig en laat je niet op de kast jagen. Vraag indien nodig hulp aan de leerkracht.

Samengevat: bij problemen van ruzie, pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is. Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is daarbij van groot belang!

Redenen om pesten aan te pakken

Redenen:

- Het kan traumatisch voor het gepeste kind en sommige omstanders zijn.
- De sfeer in de klas wordt slechter.
- De schoolresultaten worden minder.
- De kinderen leren verkeerd sociaal gedrag aan.
- Elk kind moet zich veilig kunnen voelen.

Vormen van pesten zijn o.a.:

- Buitengesloten worden.
- Negeren.
- Roddelen.
- Belachelijk maken.
- Utlachen en schelden.
- Spullen afpakken of kapot maken.
- Achtervolgen en bedreigen.
- Slaan, schoppen, duwen en porren.

Vormen van digitaal pesten zijn o.a.:

- Vervelende berichten sturen via de sociale media.
- Schelden, roddelen en bedreigen via computer of mobieltje.
- Foto's en filmpjes maken en delen, zonder toestemming.
- Privé-gegevens op een site plaatsen.
- Wachtwoorden misbruiken.
- Haatprofielen aanmaken.

Signalen van een gepest kind

Signalen:

- Lijkt vaak geen vrienden te hebben.
- Wordt vaak als laatste gekozen.
- Heeft geen zin om naar school te gaan.
- Probeert vaak dicht bij de leerkracht te blijven.
- Vertoont gedrag dat op klikken kan lijken.
- Is angstig en onzeker of vertonen agressief gedrag.
- Oogt bang, neerslachtig en huilerig uit.
- De schoolresultaten verminderen.
- Vertoont volgzaam gedrag (worden daar vervolgens mee gepest).
- Probeert af te kopen met geld, snoep of andere producten.

Andere signalen voor de leerkracht kunnen zijn:

- Piepen en zuchten van klasgenoten.
- Bij de pleinwacht blijven staan.
- Verhullend computergedrag.

Het is belangrijk om als ouder/verzorger/leerkracht signalen te onderkennen die door het gepeste kind worden afgegeven, omdat kinderen niet altijd vertellen dat ze worden gepest.

Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Teleurstelling en schaamte om ouders hierover te vertellen.
- Angst dat de problemen groter worden als er over gesproken wordt: "Klikspaan!".
- Niet mogen vertellen van de pester (bedreiging).

De werkwijze die wij hanteren wanneer er pestsignalen zijn

Pestsignalen kunnen tot ons komen, doordat iemand meldt dat hij/zij/of iemand anders gepest wordt. Welke stappen worden er dan ondernomen:

Stap 1: Uitzoeken of we met ruzie te maken hebben of daadwerkelijk met pesten.

Bij ruzie gaat het vaak om verschillende belangen en/of iets wat oneerlijk is. Bij pesten is de intentie bij de pester aanwezig om de gepeste fysiek en/of mentaal te beschadigen en duurt langer voort.

Als het om ruzie gaat:

Bij ruzie mediation inzetten. Als een vervolg mediation nodig is ook met de ouders te praten over de ruzie en over de aanpak om tot het stoppen en oplossen van de ruzie te komen.

Als het om pesten gaat:

Bij pesten wordt naast de groepsleerkracht ook de anti-pestcoördinator betrokken. Er zal dan mediation plaatsvinden tussen pester en gepeste. Als het probleem hiermee volgens de gepeste (let ook op lichaamstaal) is opgelost, zijn we klaar, en lichten we alle betrokkenen in.

Stap 2: Signaleringssysteem pesten activeren en het vervolg.

- In de groep een pesttest afnemen en soms ook een sociogram.
- Aan kinderen vragen pesten aan te geven bij de groepsleerkracht/anti-pestcoördinator/vertrouwenspersoon.
- Pleinwachten pesten laten melden bij de groepsleerkracht.

Als pesten is gesignaleerd worden de volgende stappen (acties) ondernomen:

- Melding aan ouders van gepeste en pester/meelopers dat er een pestsituatie is.
- Mediation gesprekken voeren en afspraken maken, die genoteerd worden.
- Alle bovengenoemde ouders informeren over de afloop en de afspraken met betrekking tot het mediationgesprek.
- Les of lessen in de klas met als doel de sociale veiligheid sterk te verbeteren.
- De eerste weken zo veel mogelijk dagelijks nagaan of het pesten stopt en wat er al beter gaat.

De gemaakte afspraken zullen worden geëvalueerd. Als het pesten ongeveer vier weken gestopt is, dan wordt er regelmatig gecontroleerd of pesten nog steeds is gestopt (monitoren). Soms kan een gesprek (mediation stappen) tussen de kinderen nog zinvol zijn. We monitoren minimaal een half jaar gedurende gemiddeld één keer per week om na te gaan of de situatie sociaal veilig blijft. Het

monitoren is ook bedoeld als nazorg voor het gepeste kind en indien nodig ook voor andere betrokken kinderen.

Als stap 2 niet leidt tot het stoppen van pesten, volgt stap 3.

Stap 3: Aanscherpen en waarschuwen.

- Ouders en kind duidelijk maken, dat pesten nu gaat leiden tot time-out en als dat ook niet zal werken, dat de school dan tot schorsing zal overgaan. Dit gesprek wordt gevoerd door de directeur, groepsleerkracht en eventueel intern begeleider en/of anti-pestcoördinator.
- Therapie aankaarten.
- Wekelijks of vaker een evaluatiegesprek over hoe de peestsituatie zich ontwikkelt en het pesten stopt.

Als stap 3 niet leidt tot het stoppen van pesten, volgt stap 4.

Stap 4: Beschermen van de groep door tijdelijke overplaatsing/time-out.

Tijdelijke overplaatsing/time-out van de pester naar een andere klas om de sociale veiligheid van de andere kinderen in de klas zo veel mogelijk te waarborgen.

Als stap 4 niet leidt tot het stoppen van pesten, volgt stap 5.

Stap 5: Terugkeer onder strikte voorwaarden.

- De reden van schorsing bespreken met de groep. Opletten dat de groep niet de gepeste de schuld gaat geven!
- Als de pester weer in de klas komt, eventueel niet in dezelfde pauze laten meespelen en indien nodig (bescherming gepeste) moet de leerling zich voor schooltijd eerder melden en mag hij/zij later pas weg. Het is niet erg om dit voor de pester zo gezellig mogelijk te maken, want dat voorkomt teveel wrokgevoelens en kan de band met de leerkracht verstevigen. Als de pester aangeeft dat dit niet meer nodig is, kan hem/haar dit vertrouwen geschonken worden.

Als stap 5 niet leidt tot het stoppen van pesten, volgt stap 6.

Stap 6: Verwijdering van school.

- Verwijdering van school moet volgens de juiste juridische procedures.
- Eventueel nog exit gesprek leerling en ouders.

Bij schorsing en/of verwijdering nauwkeurig de juridische regels en [het protocol](#) volgen.

Extra informatie

Indien het gepeste kind niet durft op te komen voor zichzelf of assertief-onvriendelijk opkomt voor zichzelf, en/of als het kind te weinig zelfvertrouwen (meer heeft). De groepscode niet doorziet, dan kan bij de ouder een buitenschoolse SEO-training (sociaal- emotionele ontwikkeling) of een buitenschoolse therapie worden aangekaart. Dit om het kind te leren vriendelijk-assertief voor zichzelf op te komen, groepscode te leren ontcijferen en toe te passen en zelfvertrouwen te herwinnen.

Digitaal pesten

Het digitaal pesten gebeurt meestal in buitenschoolse situaties, maar dit gaat vaak samen met pesten in de "echte wereld". Zoals al eerder vermeld, mogen de kinderen op school niet op social media (Facebook, Instagram, enz.). Wanneer er door kinderen of ouders wordt gemeld dat er sprake is van digitaal pesten, worden de ouders van de pesters hiervan altijd op de hoogte gesteld. Verder worden de stappen gevolgd zoals deze zijn opgenomen in het protocol.

School maakt gebruik van een aantal tips tegen digitaal pesten:

- Vertel aan je ouders dat cyberpesten plaatsvindt. Het is nooit jouw schuld dat een ander iets vervelends naar jou toe stuurt op internet. Niemand heeft het recht om jou te pesten!
- Voor de ouders: sommige kinderen vertellen niet dat ze gepest worden via internet, omdat ze bang zijn dat ze niet meer mogen internetten. Maak duidelijk, dat uw kind gewoon mag blijven internetten!
- Bewaar alles wat met pesten te maken heeft op je computer /telefoon als bewijsmateriaal.
- Reageer niet op het cyberpesten. Ook niet gaan terugschelden. Blokkeer mensen die jou pesten op internet.
- Bij vervelende youtube filmpjes lees de tips op de politiesite: <http://www.vraaghetdepolitie.nl/sf.mcqi?193>.
- Als je aangifte wilt doen, doe dan eerst aangifte, voordat je het filmpje door youtube laat verwijderen (i.v.m. bewijsmateriaal). Zie ook: meldknop.nl.
- Meld (internet)pesten van medeleerlingen op school. Overleg met je ouders en school over de te nemen stappen. Spreek af wie wat gaat doen en zet dit zwart op wit.

Verslaggeving

Bij gesprekken met ouders wordt een verslag gemaakt, dat u als ouder mag inzien en eventueel aanvullen.

Monitoren en pesten.

Pestmeldingen, acties, afspraken en resultaten worden vastgelegd door de leerkracht en doorgegeven aan de anti-pestcoördinator (Monique de Bruin).

Afwijken van het respectprotocol

School kan afwijken van het respectprotocol, indien dit noodzakelijk wordt geacht om de pestproblematiek beter aan te pakken. De direct betrokkenen worden hiervan op de hoogte gesteld. We streven er uiteraard naar om wijzigingen in onderling overleg te doen.

Bijlage 1: Pesttest (Posicom)

Pesttest

Datum:

Naam mag je invullen, maar het hoeft niet.

Groep: 4 – 5 – 6 – 7 – 8 (basisschool) **of klas** 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 (voortgezet onderwijs)

1.Hoe vaak word je gepest? Kruis alsjeblieft 1 antwoord aan.

- 0.. Ik word nooit gepest. 0..Ik word ongeveer 1 x per jaar gepest.
- 0..Ik word ongeveer 2 x per maand gepest.
- 0..Ik word ongeveer 1 x per week gepest.
- 0..Ik word ongeveer 1 x per dag gepest.
- 0..Ik word meerdere keren per dag gepest.

2.Waar word je gepest? Je mag meer antwoorden invullen.

- 0..Ik word nergens gepest.
- 0..Ik word in het klaslokaal gepest als de leerkracht erbij is.
- 0..Ik word in de klas gepest als de leerkracht even weg is.
- 0..Ik word op de gang gepest.
- 0..Ik word in de pauze gepest (binnen bij het eten en drinken).
- 0..Ik word in de pauze buiten gepest. (0..kleine pauze 0..grote pauze)
- 0..Ik word gepest voor schooltijd op het plein.
- 0..Ik word gepest van huis naar school toe / van school naar huis toe.
- 0..Ik word gepest via internet.

3. Door wie word je gepest? En wat doet of doen de pester(s)?

4. Wie helpt jou wel eens tegen het pesten? —————

5. Welke kinderen worden volgens jou elke dag gepest? —————

6. Door wie worden ze gepest?

7. Ik vind de sfeer in mijn klas vervelend / plezierig, omdat.....

copyright Posicom vanaf 1996. Meer info: www.posicom.nl